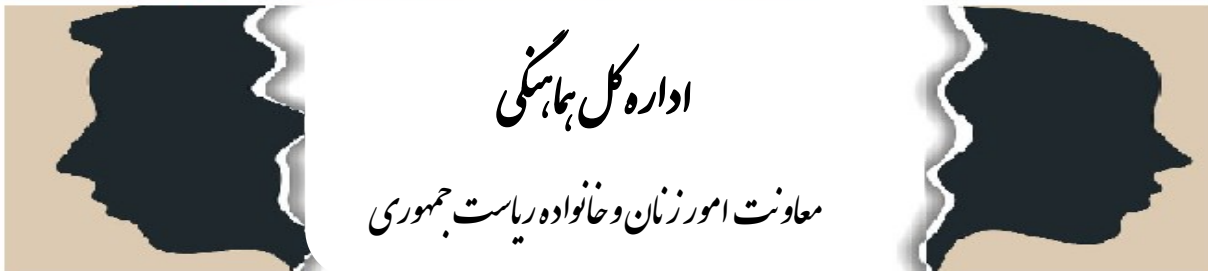

مسأله کاومی سازمانی

در حوزه طلاق بارویکرد حل مسأله در سطح حاکمیت

اداره کل هماهنگی
معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری

جمهوری اسلامی ایران
وزارت زنان و خانواده

مسأله کاوی سازمانی

عنوان:

بررسی نظام مسائل حکمرانی حوزه زن و خانواده

معطوف به حل مساله

مسائل موردی: افزایش طلاق و کاهش تداوم و ثبات زناشویی

مجری

سیده فاطمه موسوی

عضو هیأت علمی پژوهشکده زنان دانشگاه الزهراء (س)

و مدیر کل دفتر هماهنگی

۱۴۰۰-۱۴۰۲

باسپاس از:

کلیه کسانی که در مسیر خدمت و کسوت مدیریت، فرصت
شناخت و آگاهی و به آزمون گذاردن تجربی دانش را آموخته را
برای بنده حقیر فراهم نمودند.

مسئله زن و خانواده برای کشور، جزء مسائل درجه یک است.

«مقام معظم رهبری (استغلا العالی)»

ما از این قرن نخواهیم گذشت
و از این قرن نخواهیم گریخت
با قطاری که کسان دگری ساخته اند

هیچ پروازی نیست

برساند ما را به قطار دوران

و به قرن دیگران

مگر انگیزه و عشق

مگر اندیشه و علم

مگر آینه و صلح

و تعلا و تلاش

بخت از آن کسی است

که مناجات کند با کارش

و در اندیشه یک **مسأله** خوابش ببرد

و کتابش را بگذارد زیر سرش

و بیند در خواب

حل یک **مسأله** را

باز با شادی دگری یک **مسأله**

بیدار شود...

چکیده

هدف: مطالعه حاضر با هدف مسأله کاوی حوزه زن و خانواده، و به طور اختصاصی افزایش طلاق و ارائه راهکار برای آن در حوزه تحت مدیریت محقق انجام شد.

روش: جامعه هدف تدوین نظام مسائل، معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری است و روش مطالعه در این بخش، مشتمل بر مروری بر اسناد، گزارش‌های سازمان‌های پاسخگو به سیاست‌های حوزه زن و خانواده، گزارش‌های واصله از استان‌ها، گزارش‌های مردمی واصله، دغدغه‌های مردم شنیده و تدوین شده در سفرهای استانی، مطالعات و پژوهش‌های خود محقق و سایر محققان معطوف به مسائل حوزه زن و خانواده است.

مسأله‌یابی: نتایج حاصل از مرور اسناد پنج دسته مسائل حوزه زن و خانواده شامل حوزه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سلامت و خاص حکمرانی زنان را به دست داد که از آن میان، با عنایت به شاخص‌هایی چون تکلیف و رسالت سازمان مربوطه نسبت به آن مسأله، ظرفیت ارائه طریق برای حل آن در دستگاه مورد مطالعه، عملیاتی بودن، قابلیت شمول در حوزه تجربه و تخصص تحصیلی و شغلی محقق، و وجود شرایط و زمینه پذیرش راهکارهای آن در دستگاه مربوطه، از میان مسائل حوزه اجتماعی و به طور اختصاصی تر از میان آسیب‌های اجتماعی، ناظر بر پدیده چندوجهی افزایش طلاق انتخاب شد.

راهکار یابی: با احصاء راهکارهای پیشنهاد شده در مطالعات و اسناد موجود، دسته‌بندی آنها بر اساس بسامد و فراوانی، امتیازدهی، بر یک رهکار تمرکز نموده، ناظر بر مأموریت معاونت، و مستند به اسناد بالادستی از بین راهبردهای تحکیم بنیان خانواده با عنایت به شکاف موجود بین مبادی قبل از ازدواج و پیش از طلاق و با عنایت به بازه بحرانی زندگی زوجین، راهبرد مشاوره پیشگیرانه و پیش‌دستانه رایگان برای زوجین پنج سال اول زندگی مشترک مورد واکاوی و مذاقه قرار گرفت.

فهرست مطالب

۹.....	چکیده
۱۴.....	فصل ۱: کلیات و مرور ادبیات مسأله
۱۴.....	مقدمه
۱۷.....	بیان مسأله
۱۷.....	پرسش مطالعه
۱۸.....	ضرورت پرداخت به مسأله
۱۹.....	مروری بر ادبیات مسأله
۲۴.....	اهداف مسأله‌کاوی
۲۵.....	تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم
۲۵.....	۱-۱-۱- «خانواده»
۲۶.....	۱-۱-۲- «طلاق»
۲۶.....	۱-۱-۳- «مشاوره پیشگیرانه و پیش‌کنش»
۲۸.....	منابع مورد استفاده در فصل اول
۲۹.....	فصل ۲: مأموریت و رسالت معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری
۳۰.....	چشم‌انداز معاونت
۳۰.....	ارزش‌های سازمانی
۳۰.....	مأموریت‌های معاونت
۳۲.....	راهبردهای معاونت
۳۳.....	چارت تشکیلاتی فعلی معاونت
۳۴.....	وظایف تحت مدیریت محقق
۳۵.....	شرح وظایف اداره کل هماهنگی به تفکیک واحد
۳۸.....	منابع مورد استفاده در فصل دوم
۳۹.....	فصل ۳: روش تدوین نظام مسائل
۴۰.....	طرح مطالعه
۴۰.....	روش مطالعه
۴۰.....	۳-۱-۱- گستره مطالعه در بخش تدوین نظام مسائل
۴۰.....	۳-۱-۲- روش تدوین نظام مسائل حوزه زن و خانواده
۴۶.....	شکل ۳.۲ خوشه‌بندی مسائل زنان از رویکردهای مختلف
۴۷.....	ملاک‌های احصاء عارضه و مسأله

۴۷	الف- واکاوی مسأله طلاق
۵۹	منابع مورد استفاده در فصل سوم
۵۹	بخش تدوین نظام مسائل
۵۹	بخش واکاوی مسأله طلاق
۶۱	فصل ۴: راهبردهای معطوف به حل مسأله
۶۳	مقدمه
۶۳	الف. مروری بر پیشینه راهکارهای پیشنهادشده در مدارک و مستندات پژوهشی
۶۴	ب. مروری بر پیشینه اقدامات پیشگیرانه برای کنترل مسأله طلاق در معاونت
۶۸	ج. امتیازدهی راهکارهای پربسامد احصاشده از مطالعات
۶۹	د. سازوکار اجرایی راه حل موردتمرکز در این مطالعه
۷۳	۱-۱-۴- سازوکار پیاده سازی برنامه
۷۶	آیین نامه اجرایی مشاوره نهمسران در پنج سال اول زندگی مشترک
۷۸	فصل ۵: نتیجه گیری
۷۹	نتیجه گیری
۸۰	منابع و مآخذ

فهرست جداول

- جدول ۴-۱: راهکارهای احصا شده از مطالعات پژوهشی ۶۵
- جدول ۴-۲: شاخص های امتیازدهی به راهکارهای تجمیعی ۶۸
- جدول ۴-۳: تقسیم کار دستگاه های مشارکت کننده در اجرای طرح ۷۴

فهرست اشکال

شکل ۱-۱: اهم عوامل و پیشران طلاق در کشور	۲۰
شکل ۱-۲: مقایسه میزان ازدواج ثبت شده نسبت به طلاق و درصد رشد طلاق به ازدواج	۲۰
شکل ۱-۳: تعداد طلاق ثبت شده بر اساس طول مدت ازدواج در پنج سال اخیر	۲۱
شکل ۱-۴: استان‌های کشور به ترتیب درصد طلاق به ازدواج	۲۱
شکل ۱-۵: ده دلیل نخست بیان شده توسط زنانی که پس از گذشت کمتر از یک سال از ازدواج، طلاق را تجربه میکنند	۲۳
شکل ۱-۶: ده دلیل نخست بیان شده توسط زنانی که پس از گذشت یک سال از ازدواج، طلاق را تجربه میکنند	۲۳
شکل ۱-۷: ده دلیل نخست بیان شده توسط مردانی که پس از گذشت کمتر از یک سال از ازدواج، طلاق را تجربه میکنند	۲۴
شکل ۱-۸: ده دلیل نخست بیان شده توسط مردانی که پس از گذشت یک سال از ازدواج، طلاق را تجربه میکنند	۲۴
شکل ۲-۱: چشم‌انداز ترسیم شده برای معاونت امور زنان و خانواده	۳۰
شکل ۲-۲: مأموریت‌های ترسیم شده برای معاونت امور زنان و خانواده	۳۱
شکل ۲-۳: نقش‌های مورد انتظار از معاونت امور زنان و خانواده	۳۲
شکل ۲-۴: نمودار تشکیلاتی معاونت امور زنان و خانواده با تمرکز بر اداره کل هماهنگی	۳۴
شکل ۳-۱: مسائل زنان در چرخه زندگی	۴۵
شکل ۳-۲: خوشه‌بندی مسائل زنان از رویکردهای مختلف	۴۶
شکل ۳-۳: ذریبطن و ذینفعان مسأله طلاق	۴۹
شکل ۳-۴: دسته‌بندی کلی علل موثر بر مسأله طلاق	۵۱
شکل ۳-۵: عوامل فردی موثر بر مسأله طلاق	۵۲
شکل ۳-۶: عوامل زوجی موثر بر مسأله طلاق	۵۳
شکل ۳-۷: عوامل خانوادگی موثر بر مسأله طلاق	۵۴
شکل ۳-۸: عوامل اقتصادی موثر بر مسأله طلاق	۵۵
شکل ۳-۹: عوامل فرهنگی موثر بر مسأله طلاق	۵۶
شکل ۳-۱۰: عوامل اجتماعی/حقوقی-قانونی موثر بر مسأله طلاق	۵۷
شکل ۳-۱۱: رتبه‌بندی عوامل موثر بر مسأله طلاق	۵۷
شکل ۳-۱۲: مدل مفهومی مسأله طلاق	۵۸
شکل ۴-۱: فرایند مدیریت طرح مشاوره فعال و پیشگیرانه	۷۰
شکل ۴-۲: فرایند نظارت و پایش طرح مشاوره فعال و پیشگیرانه	۷۱
شکل ۴-۳: فلوجارت ساختار تشکیلاتی و نظارتی طرح	۷۲
شکل ۴-۴: فلوجارت ساختار نظارت و پایش طرح	۷۲